COMISIA
EUROPEANĂ

Bruxelles, 15.9.2014
COM(2014) 562 final

RAPORT AL COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU, COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL REGIUNILOR

privind punerea în aplicare, rezultatele și evaluarea globală a Anului european al îmbătrânirii active și al solidarității între generații 2012

RAPORT AL COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU, COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL REGIUNILOR

privind punerea în aplicare, rezultatele și evaluarea globală a Anului european al îmbătrânirii active și al solidarității între generații 2012

1. INTRODUCERE

Creşterea speranţei de viaţă, combinată cu rata scăzută a natalităţii va duce la o îmbătrânire semnificativă a populaţiei Europei. Faptul că îmbătrânirea este în primul rând o realizare majoră, în special fiindcă reflectă succesul în reducerea mortalităţii, precum şi potenţialul unui număr tot mai mare de oameni în vârsta în formă şi sănătoşi, tinde să fie trecut cu vederea. În schimb, acest lucru este adesea perceput ca o ameninţare la adresa dinamismului economiei şi durabilităţii sistemelor de protecţie socială foarte dezvoltate ale Europei.

În acest context, Comisia a propus, în septembrie 2010[1], ca anul 2012 să fie desemnat drept Anul european al îmbătrânirii active. Comisia a subliniat faptul că menţinerea solidarităţii între generaţii va depinde, în special, de asigurarea faptului că grupul numeros al generaţiei „baby boom" va rămâne mai mult pe piaţa forţei de muncă şi se va menţine sănătos, activ şi autonom cât mai mult timp posibil. Consiliul şi Parlamentul European au adoptat decizia cu privire la acest An european în septembrie 2011[2], adăugând „solidaritatea între generaţii" la titlul acestuia.

În conformitate cu Decizia privind Anul european al îmbătrânirii active şi solidarităţii între generaţii (denumit în continuare „Anul european 2012" sau „Anul european"), acest raport analizează punerea în aplicare, rezultatele şi evaluarea globală a Anului, bazându-se pe concluziile unei evaluări externe[3].

2. CONTEXT

2.1. Pregătirea Anului

Primele cereri de exprimare a interesului pentru un An european pentru îmbătrânirea activă şi solidaritatea între generaţii s-au făcut în timpul preşedinţiei slovene, în primul semestru al anului 2008. În iunie 2009, Comisia a lansat o consultare publică în scopul colectării de idei şi sugestii de la principalele părţi interesate şi experţi cu privire la modul de realizare a celui mai mare impact posibil în ceea ce priveşte un An european al îmbătrânirii active şi al solidarităţii între generaţii.

Consiliul a semnalat interesul său într-o astfel de iniţiativă în noiembrie 2009, când a invitat Comisia să elaboreze activităţi de sensibilizare în vederea promovării îmbătrânirii active, inclusiv prin intermediul unui An european[4].

---

[1] COM(2010) 462 final din 6 septembrie 2010

[2] Decizia nr. 940/2011/UE a Parlamentului European şi a Consiliului din 14 septembrie 2011 privind Anul european al îmbătrânirii active şi solidarităţii între generaţii (2012), Jurnalul Oficial L 246, 23.9.2011, p. 5-10

[3] Evaluarea Anului european al îmbătrânirii active şi solidarităţii între generaţii 2012, Ecorys, decembrie 2012, bazată pe analiza datelor din studiile cu coordonatorii naţionali şi părţile interesate la nivel naţional, din interviuri, cercetare teoretică, analiză a platformelor sociale şi studii de caz.

[4] Concluziile Consiliului din 20 noiembrie 2009 privind „Îmbătrânirea sănătoasă şi demnă"

Alegerea temelor a avut o abordare cuprinzătoare – ocuparea forței de muncă, sănătatea și viața independentă, participarea, solidaritatea între generații – și a fost în concordanță cu analizele anterioare și inițiativele de politică referitoare la îmbătrânirea activă la nivelul UE și la nivel internațional, și, de asemenea, cu problemele de interes imediat, în special în contextul strategiei Europa 2020. Includerea solidarității între generații a fost promovată de către Parlamentul European5.

Anul european a coincis cu cea de a zecea aniversare a Planului Internațional de Acțiuni privind Îmbătrânirea[6] de la Madrid, care a promovat insistent ideea că, pe măsură ce îmbătrânesc, persoanele ar trebui să se bucure de acces egal la participarea activă la viața economică, socială, culturală și politică a societăților lor, ca obiectiv principal de dezvoltare.

2.2. Anul european 2012 și obiectivele acestuia

Anul european 2012 a încercat să abordeze provocările unei Europe care îmbătrânește, prin îmbătrânirea activă în domeniul ocupării forței de muncă, participarea și viața independente, acordând atenție atât nevoilor și drepturilor persoanelor în vârstă, cât și potențialului lor și contribuției acestora în cadrul economiei și societății.

Obiectivul general al anului european a fost de a mobiliza actorii relevanți în promovarea îmbătrânirii active și al solidarității între generații. Printre acești actori se numără statele membre, autoritățile regionale și locale ale acestora, partenerii sociali, societatea civilă și mediul de afaceri, inclusiv întreprinderile mici și mijlocii.

Obiectivele specifice sunt stabilite la articolul 2 din decizie și pot fi rezumate după cum urmează:

- sensibilizarea opiniei publice cu privire la importanța îmbătrânirii active și garantarea faptului că acest subiect ocupă un loc prioritar în agenda politică a părților interesate;
- stimularea dezbaterii, schimbul de informații și dezvoltarea învățării reciproce în vederea promovării politicilor de îmbătrânire activă;
- propunerea unui cadru de angajament și acțiune concretă de către Uniunea Europeană și statele membre cu implicarea părților interesate;
- promovarea unor activități care vor sprijini combaterea discriminării pe criterii de vârstă[7], pentru depășirea stereotipurilor legate de vârstă și eliminarea barierelor.

[5] Rezoluția Parlamentului European din 11 noiembrie 2010 referitoare la provocările demografice și solidaritatea între generații [2010/2027(INI)]

[6] Raportul Națiunilor Unite adoptat de cea de a doua Adunare Mondială privind Îmbătrânirea, Madrid, 8-12 aprilie 2002. A/CONF.179/9

[7] A se vedea Directiva 2000/78/CE a Consiliului din 27 noiembrie 2000 de creare a unui cadru general în favoarea egalității de tratament în ceea ce privește încadrarea în muncă și ocuparea forței de muncă

2.3. Resurse

Decizia privind Anul european 2012 a stabilit un buget de cinci milioane de euro, pentru perioada cuprinsă între ianuarie 2011 și decembrie 2012. Nu au fost alocate noi credite pentru anul European, iar banii au fost luați din creditele financiare existente. Bugetul pentru Anul european a fost folosit în principal pentru finanțarea activităților legate de comunicare aferentă anului (site-ul web al UE, asistență în materie de comunicare pentru statele membre, publicații, clipuri video, activitatea presei etc.), iar sume mai mici au fost rezervate pentru conferința de deschidere, din Danemarca, și de închidere, din Cipru, precum și pentru evaluarea externă a anului european.

În comparație cu alți ani europeni, Anul european 2012 a avut un buget mult mai scăzut. Ca rezultat, finanțarea directă din partea statelor membre nu a fost disponibilă. Totuși, acest lucru nu a diminuat angajamentul acestora față de Anul european 2012. Sumele alocate pentru activitățile de comunicare au fost utilizate pentru a sprijini numeroase activități la nivel național.

Structurile și instrumentele de management utilizate la nivelul UE au fost considerate corespunzătoare și cu o funcționare adecvată de către evaluatorii externi.

3. ANUL EUROPEAN 2012 - PUNERE ÎN APLICARE ȘI ACTIVITĂȚI CHEIE

3.1. Activități la nivelul UE

Cele mai multe dintre activitățile de la nivelul UE au fost concepute pentru a sprijini părțile interesate din statele membre și pentru a facilita participarea acestora la Anul european. Programul UE a fost pus în aplicare în strânsă cooperare cu coordonatorii naționali pentru Anul european și Coaliția părților interesate. Principala activitate la nivel european a fost o comunicare și o campanie de promovare pusă în aplicare de către un contractor.

Punctul central de interes al acestei campanii a fost site-ul de internet al Anului european[8] care a pus la dispoziție informații în 23 de limbi, cu toate că o mare parte din conținutul cu privire la inițiativele specifice a putut fi pus la dispoziție numai în limba națională a țării în cauză, precum și în limba engleză. Site-ul de Internet a propus, de asemenea, materiale promoționale pentru a fi utilizate de către părțile interesate la propriile evenimente.

Responsabilul cu comunicarea a menținut o rețea de relații mass-media, cu scopul de a maximiza accesul presei (scrise/online/audiovizuale) în cadrul evenimentelor-cheie; acestea au fost, de asemenea, prezentate într-un buletin informativ lunar.

Au fost lansate cinci publicații pentru a sprijini părțile interesate. Două dintre acestea au fost finalizate înainte de anul european și a oferit fapte și cifre: „Sondajul Eurobarometru special privind îmbătrânirea activă” (care include 27 de state membre și cinci state non-UE, împreună

[8] http://europa.eu/ey2012

cu fișe informative specifice statelor membre UE)[9], iar Eurostat a lansat un profil statistic cu privire la îmbătrânirea activă și solidaritatea între generații[10].

O broșură intitulată „Cum să promovăm îmbătrânirea activă în Europa", elaborată împreună cu Comitetul Regiunilor și *Age Platform Europe* a fost, de asemenea, publicată chiar înainte de începerea Anului, pentru a orienta părțile interesate spre schemele de finanțare ale UE care ar putea fi relevante pentru îmbătrânirea activă și i-a invitat, în special, pe actorii regionali și locali să le utilizeze cât mai eficient cu putință. Într-adevăr, una dintre justificările pentru lipsa unui buget mai mare pentru Anul european 2012 a fost că multe activități ar putea fi finanțate prin intermediul programelor existente.

Ghidul Europei sociale intitulat „Demografie, îmbătrânire activă și pensii"[11] a expus o imagine de ansamblu a principalelor tendințe demografice cu care se confruntă Europa și răspunsurile referitoare la măsurile necesare pentru a face față provocărilor generate de aceste tendințe. Broșura intitulată „Contribuția UE la îmbătrânirea activă și la solidaritatea între generații"[12] a prezentat în detaliu numeroasele inițiative ale UE care pot sprijini factorii de decizie și părțile interesate din statele membre la punerea în aplicare a agendei privind îmbătrânirea activă. Acesta a subliniat faptul că îmbătrânirea activă necesită intervenții politice în numeroase domenii, precum ocuparea forței de muncă, pensii, învățământ, sănătate, inovare, cercetare, transport, TIC și locuințe.

Comisia Europeană a organizat, de asemenea, mai multe evenimente și conferințe pe tot parcursul anului. Evaluarea externă a confirmat contribuția lor puternică la realizarea obiectivelor Anului european 2012.

Intitulat „*Stay Active – what does it take*" (Rămâi activ - ce te costă), evenimentul de deschidere a avut loc la Copenhaga în perioada 18-19 ianuarie 2012 și a fost găzduit de președinția daneză a UE. Programul de două zile a inclus discursurile a doi miniștri din cadrul guvernului danez și a doi comisari UE. În cadrul sesiunilor au fost abordate o serie de teme, inclusiv aspectele legate de piața forței de muncă care trebuie să rămână activă și sănătoasă, incluziunea și responsabilizarea, inovația și voluntariatul.

„*Reporting on ageing and solidarity between generations*" (Prezentarea rapoartelor cu privire îmbătrânire și solidaritatea între generații), a fost o conferință care a avut loc la Bruxelles, la 19 și 20 martie, cu scopul de a oferi posibilitatea jurnaliștilor să facă schimb de opinii cu privire la modul de abordare în mass-media a subiectelor legate de îmbătrânirea activă și solidaritatea între generații.

La 3 aprilie 2012, o conferință privind „Parteneriatul european pentru inovare privind îmbătrânirea activă și în condiții bune de sănătate: de la plan la acțiune" a vizat, de asemenea, să adune reacții ale părților interesate privind modul de punere în aplicare a acțiunilor

[9] http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb_special_379_360_en.htm

[10] http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/product_details/publication?p_product_code=KS-EP-11-001

[11] http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=en&pubId=6805

[12] http://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=8710&langId=en

Parteneriatului. Comisarul László Andor a susținut un discurs inaugural în care a evidențiat sinergiile dintre Anul european 2012 și Parteneriat.

Conferința cu tema „*Good governance for active and healthy ageing*" (Buna guvernare pentru îmbătrânirea activă și în condiții bune de sănătate) (Bruxelles, 4 iunie 2012) a demonstrat că promovarea îmbătrânirii active solicită elaborarea unor politici integrate care implică diferite niveluri de guvernare și diferite domenii de politică.

Conferința „*Active ageing-the potential for society*" („Îmbătrânirea activă - potențialul pentru societate"), care a avut loc la 9-11 iulie 2012 la Dublin, deschisă de comisarul european pentru cercetare și inovare Maire Geoghegan Quinn, s-a axat pe aspectele umane și sociale și pe implicațiile îmbătrânirii active, precum și pe legătura dintre procesul de îmbătrânire a populației, economie și inovație. Evenimentul a explorat, de asemenea, necesitățile suplimentare de cercetare și a lansat publicația „*Population ageing in Europe: facts, implications and policies*" („Îmbătrânirea populației în Europa: fapte, implicații și politici"), care prezintă rezultatele cercetării finanțate de UE cu privire la demografie.

Conferința Comisiei „*One Step Up in later life: learning for active ageing and intergenerational solidarity*" (O treaptă mai sus la o vârstă mai înaintată: învățare pentru îmbătrânirea activă și solidaritatea între generații) (Bruxelles, 19-21 noiembrie 2012) a atras o reprezentare puternică a autorităților guvernamentale inclusiv a Coordonatorilor naționali pentru implementarea Agendei europene pentru învățarea în rândul adulților, a părților interesate de la nivel internațional, european și național, a învățământului superior și cercetării, a partenerilor sociali, a întreprinderilor și a proiectelor finanțate în cadrul programului de învățare de-a lungul vieții Grundtvig. Conferința a avut ca rezultat o comunicare și o serie de documente de referință privind învățarea pentru îmbătrânirea activă și în condiții bune de sănătate și pentru ocuparea forței de muncă și învățarea intergenerațională.

Ceremonia de decernare a premiilor pentru Anul european al îmbătrânirii active și al solidarității între generații a avut loc la 13 noiembrie 2012, la Bruxelles. Aceasta a scos în evidență oameni și inițiative inspiraționale care au adus o contribuție semnificativă la îmbătrânirea activă și solidaritatea între generații. Comisarul european pentru ocuparea forței de muncă, afaceri sociale și incluziune, domnul László Andor, a anunțat câștigătorii pentru cele șapte categorii de premii.

Premiul *UE anual Access City Award*, oferit de vicepreședintele Viviane Reding la 3 decembrie 2012, a acordat o atenție specială nevoilor în materie de accesibilitate ale persoanelor în vârstă. În juriul UE, au fost incluși reprezentanți ai organizațiilor persoanelor în vârstă". Evenimentul de închidere al Anului european 2012 „De la viziuni la acțiuni" - a avut loc la Nicosia la 10 decembrie 2012. Acesta a început cu o declarație a președintelui Republicii Cipru, urmată de un discurs al comisarului László Andor. Programul a inclus o serie de probleme, inclusiv situația actuală a îmbătrânirii în Europa și potențialul încă neexploatat al persoanelor în vârstă.

Pe lângă activitățile inițiate de către Comisia Europeană și președinții, alte instituții au fost de asemenea active pe perioada de desfășurare a Anului, în strânsă colaborare cu coaliția părților interesate și cu societatea civilă.

Comitetul Economic și Social European a fost deosebit de activ în cursul Anului european. Acesta a creat un grup de coordonare a activităților legate de Anul european. Acest grup a organizat cinci evenimente publice pe diferite teme și o conferință de închidere a Anului european[13].

Comitetul Regiunilor a adus, de asemenea, o contribuție importantă la Anul european, prin organizarea unui forum la data de 14 februarie 2014[14], cu scopul de a promova noi inițiative la nivel local și regional și de a crea noi parteneriate pentru promovarea îmbătrânirii active și consolidarea solidarității între generații.

Anul european 2012 a beneficiat, de asemenea, de sprijinul puternic al unei coaliții mari de organizații ale societății civile, conduse de *Age Platform Europe*, care a depășit 60 de membri. Membrii Coaliției s-au angajat în numeroase inițiative în cadrul Anului European și au elaborat o foaie de parcurs prezentată la conferința de deschidere a Anului european, la 18 ianuarie 2012 în Copenhaga.

Evaluarea externă a subliniat, în capitolul 3.6, complementaritatea puternică între Anul european 2012 și alte activități politice în curs de desfășurare, cum ar fi Cartea albă privind pensiile, Forumul demografic, Al doilea program în domeniul sănătății, Legea privind accesibilitatea și, mai ales, Parteneriatul european pentru inovare privind îmbătrânirea activă și în condiții bune de sănătate.

3.2. Punerea în aplicare în țările participante

Toate țările participante (27 de state membre ale UE, Islanda, Liechtenstein și Norvegia) au desemnat fiecare câte un Coordonator Național (CN).

Activitatea acestora a început cu mult înainte de Anul european, cu o primă întâlnire care a avut loc la 30 noiembrie 2010. CN a pregătit activități naționale, prin promovarea activităților locale și regionale și prin încercarea implicării tuturor părților interesate relevante în Anul european. Aceștia au prezentat Comisiei Europene programe naționale de lucru în care au descris activitățile planificate la nivel național pe parcursul anului 2012[15].

Programele de lucru naționale au reflectat diferite contexte politice, în special în ceea ce privește nevoile de îmbătrânire activă, prioritățile politice și distribuirea competențelor, precum și disponibilitatea resurselor. Comisia a propus, cu toate acestea, unele evenimente și activități comune și a susținut, în special, organizarea unor evenimente naționale de deschidere și de închidere, precum și campaniile „*Generations at School*" (Generații la școală) și „*Seniorforce Day*" (Ziua europeană a implicării persoanelor vârstnice) și sistemul de european de decernare a premiilor. Evaluarea externă confirmă relevanța tipurilor de activități desfășurate.

Evenimentele de deschidere au implicat în total 4 500 de participanți, având un nivel ridicat de sprijin politic demonstrat în special prin participarea politicienilor de la nivel înalt.

[13] http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.events-and-activities-closing-conference-ey2012

[14] www.cor.europa.eu/EY2012

[15] http://europa.eu/ey2012/ey2012main.jsp?catId=986&langId=en

Cincisprezece țări au desemnat 115 ambasadori naționali din cadrul Anului european 2012 cu scopul de a contacta un public mai larg. Aceştia proveneau din medii diferite: profesori universitari, reprezentanți ai ONG-urilor, jurnaliști, actori, oameni de afaceri. Numărul de ambasadori desemnați a variat de la unul (în Estonia, Ungaria și Polonia) la 38 în Austria.

Inițiativa „*Generations@school*" a fost propusă pentru a sărbători Ziua europeană a solidarității între generații (29 aprilie). Ideea a fost de a aduce oamenii mai în vârstă în școli și de a-i implica pe elevi și vârstnici într-un dialog între generații. A fost o modalitate eficientă de a ajunge la școlile din întreaga Europă și de a promova implicarea în cadrul Anului european la nivel local. De asemenea, a contribuit la atragerea atenției mass-media, în special a mass-media locale. Inițiativa a fost susținută de către Comisie prin intermediul responsabilului său cu comunicarea care a furnizat un site dedicat de internet, materiale de îndrumare, resurse și sprijin practic pentru unele inițiative locale.

Ziua europeană a implicării persoanelor vârstnice a marcat Ziua Internațională a Persoanelor Vârstnice (1 octombrie) și a căutat să mobilizeze persoanele vârstnice ca voluntari. Inițiativa Ziua europeană a implicării persoanelor vârstnice a primit un sprijin larg în toată Europa, cu evenimente emblematice la care au participat politicieni de rang înalt, oficiali și reprezentanți ai ONG-urilor și personalități care acționează ca ambasadori ai Anului european 2012. Comisia Europeană a sprijinit 25 astfel de evenimente. Cu toate acestea, evaluarea externă a arătat că adoptarea acestei inițiative nu a fost la fel de amplă ca și în cazul inițiativei generations@school, posibil ca urmare a publicării întârziate și a formatului mai puțin precis al acestei inițiative (a se vedea paginile 52 și 79 ale evaluării externe).

Anul european 2012 a declanșat un număr mare de inițiative de promovare a îmbătrânirii active în statele membre. Un total de 748 de inițiative naționale și transnaționale au fost puse în aplicare pe parcursul Anului european, luându-se în considerare doar cele publicate pe site-ul de internet al UE. Organizațiile societății civile au fost promotorul pentru 291 dintre aceste inițiative. Germania, Spania și Italia au fost țările cu cele mai multe inițiative pe site-ul de internet al UE, urmate de Franța, Austria și Polonia. Punctul central de interes al acestor activități a fost în principal schimbul de cunoștințe și de experiență și creșterea gradului de conștientizare.

Conform sondajelor efectuate de către evaluator (a se vedea capitolul 3.2 din evaluarea externă), subiectul care a fost în prim-planul discuțiilor a fost implicarea în societate, urmat de solidaritatea între generații. Faptul că tema Anului european a fost suficient de vastă pentru a permite un număr de subiecte diferite care trebuie abordate a fost bine primit, permițând părților interesate să aleagă ceva care a fost cel mai relevant din punctul lor de vedere. Dovezile din rezultatele sondajului online al Coordonatorilor Naționali indică faptul că tipurile de activități desfășurate au fost adaptate la nevoile statelor membre și cetățenilor UE. Coordonatorii Naționali și părțile interesate au răspuns că ei au putut să își aleagă și să adapteze inițiativele la propriile contexte și priorități, de multe ori cu sprijinul responsabilului cu comunicarea al Comisiei.

3.3. Abordarea integratoare a egalității de gen și a incluziunii sociale

Abordarea integratoare a egalității de gen au fost luată în considerare încă din faza de pregătire a Anului european 2012 și a fost bine reflectată în Coaliția părților interesate și programele de lucru ale mai multor state membre, iar o atenție deosebită a fost acordată situației femeilor în vârstă, deși a fost acordată o atenție mai scăzută bărbaților în vârstă.

Femeile au fost bine reprezentate în rândul coordonatorilor naționali și în rândul purtătorilor de cuvânt și participanților la evenimentele organizate în cadrul Anului european (a se vedea capitolul 5 din evaluarea externă).

Anul european 2012 a acoperit, de asemenea, o gamă largă de aspecte legate de dizabilități, în special sănătatea și viața independentă a persoanelor în vârstă. Atât la nivelul UE, cât și la nivelul statelor membre, inițiativele au abordat în mod direct și indirect problema dizabilităților. În general, activitățile Anului european 2012 au asigurat accesibilitatea evenimentelor și au aut în vedere diferite aspecte, cum ar fi limbajul semnelor și transportul cu diferite ocazii. Site-ul UE conținea opțiuni pentru utilizarea de caractere mai mari, dar evaluarea externă a subliniat că acesta ar fi putut fi conceput într-un mod și mai accesibil pentru un număr mai mare de persoane cu dizabilități cum ar fi orbire, deficiențe de vedere, surzenie și deficiențe de auz.

4. CARE AU FOST REALIZĂRILE ANULUI EUROPEAN 2012?

4.1. Anul european 2012 și-a îndeplinit obiectivele?

Potrivit evaluării externe, Anul european a avut un impact pozitiv asupra condițiilor de îmbătrânire activă, atât la nivel european, cât și la nivel național. Obiectivele și activitățile Anului european au fost relevante și abordarea a avut succes în atingerea obiectivelor (creșterea gradului de conștientizare, stimularea dezbaterilor și învățării reciproce, crearea unui cadru de angajament și acțiune concretă, combaterea discriminării de vârstă).

Obiectivul **creșterii gradului de conștientizare** a fost în mare parte îndeplinit prin intermediul inițiativelor și evenimentelor la nivel UE și la nivel național, care au fost orientate mai des spre organizațiile relevante și grupurile societății civile, decât spre indivizi.

Inițiativa *Generations@school* s-a mobilizat în jurul a 480 de școli și unui număr estimativ de 27 000 de participanți în timp ce sistemul european de acordare a burselor a declanșat 1 300 de cereri (incluzând majoritatea evenimentelor din cadrul inițiativei *Generations@school*). Ziua europeană a implicării persoanelor vârstnice a implicat peste 11 000 de participanți. Aceste inițiative au atras o mare atenție din partea mass-media către Anul european 2012, atrăgând atenția asupra poveștilor de succes și exemplelor pozitive evidențiate în sistemul de acordare a premiilor. În total, Anul european 2012 a generat o acoperire semnificativă în mass-media cu 6 162 de articole tipărite, 3 432 de articole online și 329 de emisiuni televizate

În timp ce site-ul de internet al UE a fost o resursă importantă pentru părțile interesate, acesta a atras, cu 212 822 de vizitatori unici, mai puțini vizitatori decât site-urile de internet UE din Anii europeni precedenți (400 000 raportate pentru AE2010 și 366 172 pentru AE2011). Cu toate acestea, trebuie să se țină cont de faptul că 19 țări au avut site-uri de internet naționale.

Gradul de implicare în cadrul platformelor sociale din partea cetățenilor și a reprezentanților părților interesate a fost limitat la nivelul UE, dar mai semnificativ în unele țări. În Spania, de exemplu, au fost create conturi de Facebook și Twitter pentru a face schimb și a disemina informațiile cu privire la Anul european 2012. În evaluarea Spaniei, s-a estimat că aproximativ 700 000 de persoane au fost contactate prin intermediul acestor canale.

Anul european 2012 a reușit **încurajarea dezbaterii publice** și **promovarea învățării reciproce** pe teme referitoare la îmbătrânirea activă și la solidaritatea între generații. În special, evenimentele de deschidere din Copenhaga și din țările participante au avut efecte

importante de multiplicare. S-au organizat numeroase evenimente de dialog suplimentare pe parcursul Anului european, în toate țările participante. De asemenea, a existat un puternic accent pe diseminarea celor mai bune practici. Baza de date a UE a fost un instrument puternic pentru a face schimb de informații cu privire la poveștile de succes și exemplele pozitive. O serie de proiecte naționale și transnaționale au promovat învățarea reciprocă pe tot parcursul Anului european.

Necesitatea de a combate **discriminarea pe criterii de vârstă** a fost subliniată în cadrul mai multor evenimente publice și în diverse proiecte. În acest context, a fost subliniată în mod deosebit importanța îmbunătățirii oportunităților pentru îmbătrânirea activă în ocuparea forței de muncă.

Anul european 2012 a oferit într-adevăr **un cadru pentru asumarea unor angajamente și pentru adoptarea unor măsuri concrete**. Mobilizarea unor organizații ale societății civile pe tema Anului european poate fi privită ca o realizare majoră. Implicarea autorităților locale și regionale a fost, de asemenea, semnificativă, dar nu a avut loc în toate țările.

Anul european 2012 a încurajat unele țări fie să consolideze o agendă politică națională deja existentă privind îmbătrânirea activă și solidaritatea între generații, fie să dezvolte noi strategii. Austria, de exemplu, a lansat un plan federal pentru persoanele în vârstă în ianuarie 2012. În Spania, a fost adoptată o carte albă. Acesta a analizat principalele aspecte care determină calitatea vieții persoanelor în vârstă.

Un număr de țări au lansat programe de politici cu ocazia Anului european: Belgia a înființat în noiembrie 2012 un nou Consiliu Consultativ Federal pentru persoanele în vârstă; Irlanda a decis că fiecare autoritate locală din țară ar trebui să aibă propriul program județean pentru persoanele vârstnice până la sfârșitul anului 2013; Polonia a adoptat în august 2012 un program de guvernare pentru activitatea socială a cetățenilor în vârstă pentru anii 2012-2013.

4.2. Care este moștenirea Anului european 2012?

În cursul Anului european 2012 au fost dezvoltate mai multe instrumente pentru dezvoltarea politicilor viitoare. Unele evenimente și activități de succes au beneficiat de o nouă ediție în 2013, cum ar fi cea promovată la nivelul UE „Generations@school”. Îndrumările pentru elaborarea unor răspunsuri mai bune referitoare la politicile privind îmbătrânirea au fost furnizate prin intermediul Principiilor directoare pentru îmbătrânirea activă, aprobate de către miniștrii afacerilor sociale ai UE la data de 6 decembrie 2012[16].

Cele 19 principii directoare sunt structurate în rubricile Anului: ocuparea forței de muncă, participarea în societate și viața independentă. Acestea se adresează statelor membre, precum și altor niveluri de guvernare relevante și organizațiilor care au un rol de jucat în îmbunătățirea condițiilor suplimentare pentru îmbătrânirea activă. Aplicarea acestor principii directoare ar contribui, de asemenea, la realizarea obiectivelor Strategiei Europa 2020 de ocupare a forței de muncă și de reducere a sărăciei, în special prin sporirea capacității persoanelor de a lucra pentru o perioadă mai lungă de timp și de a avea drepturi de pensie mai mari.

[16] Declarația Consiliului privind Anul european al îmbătrânirii active și solidarității între generații (2012): calea de urmat, Bruxelles, 7 decembrie 2012.

Un alt instrument pentru promovarea în continuare a urmăririi obiectivelor Anului european 2012 a fost dezvoltarea unui Indice al îmbătrânirii active (IIA)[17] care a fost prezentat în cadrul evenimentului de închidere și dezvoltat în cursul Anului european, în strânsă cooperare cu Comisia Economică a Națiunilor Unite pentru Europa (CEE-ONU) și Centrul European pentru Politici de Asistență Socială și Cercetare (Viena). IIA măsoară diferite dimensiuni ale îmbătrânirii active și cuantifică potențialului neexploatat pentru fiecare țară. Indicele ar trebui să ajute factorii de decizie să identifice provocările și potențialele nerealizate pentru o participare mai activă a persoanelor în vârstă în economie și societate și să permită monitorizarea progresului. Dezvoltarea indicelui continuă, astfel încât indicele poate fi actualizat pe baza unor date mai recente și, eventual, de asemenea, calculat la nivel subnațional.

Coaliția părților interesate din cadrul Anului european 2012 a prezentat o foaie de parcurs revizuită[18] în cadrul conferinței președinției Ciprului de închidere a Anului european 2012, care a avut loc în Nicosia, la 10 decembrie 2012. Aceasta a inclus numeroase inițiative de monitorizare, care continuă să mențină momentul Anului european. Una dintre inițiative este elaborarea unui acord între primari cu privire la schimbările demografice, după modelul Pactului primarilor privind energia durabilă[19]. Acest lucru ar oferi un cadru care să permită factorilor de decizie locali și regionali să se angajeze să ia noi măsuri ca răspuns la îmbătrânire. Acest obiectiv de a stabili un astfel de pact este acum urmărit în contextul Parteneriatului european pentru inovare privind îmbătrânirea activă și în condiții bune de sănătate (PEI - IAS) și în cadrul grupului său de acțiune privind „Inovarea pentru clădirile, orașele și mediile cu facilități de acces și destinate vârstnicilor" (*Innovation for age-friendly, buildings cities and environments*. [20]

PEI - IAS reprezintă o contribuție semnificativă a UE la atingerea obiectivelor Anului european 2012[21]. Comisia Europeană a identificat îmbătrânirea populației drept una dintre provocările societale comune tuturor țărilor europene și a acordat prioritate acesteia în cadrul inițiativei „O Uniune a inovării", una dintre inițiativele emblematice ale Strategiei Europa 2020. Principalul obiectiv al acestui parteneriat este să crească cu doi ani numărul mediu de ani de viață sănătoasă în UE, până în 2020. Planul strategic de implementare (PSI) din această inițiativă stabilește acțiuni prioritare pentru a face față, prin inovare, provocării reprezentate de îmbătrânirea populației și se concentrează pe trei domenii principale: prevenire, îngrijire și tratament, precum și traiul independent. Acțiunile privind îmbătrânirea activă elaborate în contextul Anului european 2012 pot continua în cadrul mai larg al PEI - IAS și, prin urmare, pot contribui la îndeplinirea obiectivelor Strategiei Europa 2020.

[17] http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=89&newsId=1837&furtherNews=yes

[18] http://www.age-platform.eu/images/stories/Updated_EY2012_Roadmap_Coalition_FINALVERSION1.doc

[19] http://www.covenantofmayors.eu

[20] http://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=8710&langId=en

[21] „Concretizarea planului strategic de implementare a parteneriatului european pentru inovare privind îmbătrânirea activă și în condiții bune de sănătate" COM(2012) 83 final

5. CONCLUZII

Anul european al îmbătrânirii active și al solidarității între generații a reușit să mobilizeze mai multe organizații guvernamentale și non-guvernamentale. Acesta a ajutat la transmiterea unei imagini mai pozitive cu privire la îmbătrânirea populației, prin evidențierea potențialului persoanelor vârstnice și promovarea participării lor active în cadrul societății și economiei.

Multe state membre și organizații ale societății civile au folosit Anul european ca o oportunitate de a dezvolta noi inițiative sau de a le consolida pe cele existente. Activitățile declanșate de Anul european 2012 au demonstrat interesul crescând pentru îmbătrânirea activă. Mai multe instrumente au fost sau sunt în curs de elaborare în acest scop, și în special principiile directoare privind îmbătrânirea activă, indicele de îmbătrânire activă, pactul pentru schimbările demografice.

Factorii de decizie politică în statele membre sunt invitați să utilizeze cât mai eficient aceste instrumente. UE va continua să îi susțină. Aceasta va lua forma unei orientări cu privire la politici, în special în contextul semestrului european în care recomandările cu privire la cariere mai lungi au fost adresate majorității statelor membre, precum și, mai recent, recomandările specifice pentru fiecare țară pentru îngrijirea pe termen lung. Îmbătrânirea activă este, de asemenea, un domeniu important de investiții sociale, așa cum a fost subliniat în comunicarea Comisiei „Către investiții sociale pentru promovarea creșterii și coeziunii”[22]. În acest context, Comisia a îndemnat statele membre să folosească Principiile directoare pentru îmbătrânirea activă și solidaritatea între generații și indicele îmbătrânirii active.

Îmbătrânirea activă și în condiții bune de sănătate este, prin urmare, una dintre prioritățile de investiții ale Fondului Social European (FSE), în perioada de program 2014-2020. Finanțarea pentru proiecte care promovează îmbătrânirea activă este disponibilă în cadrul unei game largi de programe și instrumente financiare ale UE. Una dintre prioritățile parteneriatului european pentru inovare privind îmbătrânirea activă și în condiții bune de sănătate este de a alinia aceste programe/instrumente la prioritățile identificate privind îmbătrânirea activă și în condiții bune de sănătate și evitarea suprapunerilor între diferitele instrumente.[23]

În ceea ce privește pilonul privind traiul independent a Anului european 2012, Comisia a sprijinit Comitetul pentru protecție socială la elaborarea unui raport privind îngrijirea pe termen lung, publicat în iunie 2014. Aceasta a examinat modul în care decalajul dintre cererea și oferta privind îngrijirea pe termen lung poate fi redus prin investiții adecvate în măsuri care să reducă nevoia de îngrijire pe termen lung și să crească eficiența furnizării acesteia, inclusiv prin utilizarea de servicii prestate cu ajutorul unor facilități tehnologice[24]. Aceasta se bazează pe exemple de la partenerii PEI - IAS. Acțiunile în aceste domenii continuă, de asemenea, în contextul Parteneriatului european pentru inovare privind îmbătrânirea activă și în condiții bune de sănătate, care demonstrează modul în care UE poate sprijini statele membre prin facilitarea schimbului de bune practici, prin studierea și testarea de noi soluții și prin promovarea inovării sociale și tehnice

[22] COM(2013)83 final din 20 februarie 2013.

[23] COM(2012) 83final

[24] A se vedea studiul de cercetare în sprijinul Comitetului pentru protecție socială ICT-AGE: Strategiile de îngrijire pe termen lung a persoanelor în vârstă pentru o viață independentă elaborate de către EC/JRC/IPTS. http://is.jrc.ec.europa.eu/pages/EAP/eInclusion/carers_ICTAGE.html

Anul european 2012 a contribuit la fixarea în mod ferm a temei îmbătrânirii active pe agenda europeană şi pe multe agende de politică naţională în cadrul unei abordări intersectoriale cu implicarea mai multor părţi interesate. Această tendinţă trebuie menţinută. Solidaritatea puternică între generaţii, care caracterizează societăţile europene şi sistemele de protecţie socială poate fi susţinută numai în contextul îmbătrânirii populaţiei şi bugetelor mici prin promovarea îmbătrânirii active în toate formele sale.